

Din corespondența dr. Ștefan Odobleja

Sfârșitul anului 1938 a fost marcat de un eveniment tipografic și științific românesc de o importanță deosebită. La Lugoj se termina de tipărit lucrarea științifică *Psychologie consonantiste*, elaborată de medicul mehedințean Ștefan Odobleja¹.

În această lucrare (difuzată prin „Librairie Maloine“ din Paris) dr. Ștefan Odobleja a elaborat, pe baza unei concepții materialiste consecvente, o viziune cibernetică generalizată — prima în literatura mondială — sub forma „legii reversibilității“, a buclelor închise, cum conchide profesorul universitar Mihai Drăgănescu².

Excepționala lucrare a dr. Ștefan Odobleja a fost tipărită în țară de firma „Adolf Auspitz“ din Lugoj, în condiții improprii, neașteptat de grele pentru autor, cu efecte negative pentru difuzarea și receptarea lucrării de către lumea științifică internă și internațională.

Anevoiosul proces de tipărire a lucrării a făcut obiectul unei susținute corespondențe de intervenție și demers din partea autorului care a culminat în luna octombrie 1938 cu o sesizare a acestuia către instanțele de drept din orașul Lugoj³.

Voind să asigure imprimarea lucrării sale în condiții tipografice optime, hîrtie, literă și ilustrare în pagină de bună calitate, dar și într-un timp relativ scurt, Ștefan Odobleja s-a adresat tuturor tipografiilor din Lugoj, oraș unde domiciliu în vara anului 1937. Și cu toate că a avut oferta tipografiei „Corvin“ — la care tipărise tot în limba franceză, lucrarea *La phonoscopie*, în condiții tehnice de care fusese deosebit de mulțumit — Ștefan Odobleja a cedat promisiunilor exagerate ale proprietarului firmei „Adolf Auspitz“. Proprietarul firmei, Iosif Schlinger, s-a angajat în scris, la 27 septembrie 1937 că va tipări lucrarea de 640 de pagini pînă la 1 februarie 1938, în aceleași condiții de estetică a paginii ca și tipografia „Corvin“, asigurînd un ritm accelerat de lucru de trei coli săptămînal⁴ deși în realitate, din cauza crizei prin care trecea, îi lipseau hîrtia, literele franceze și banii necesari pentru o astfel de întreprindere.

În atare împrejurări, patronul tipografiei a recurs la formulări generale și imprecise în redactarea angajamentului de lucru (formulări care i-au permis să manevreze ulterior), precum și la cereri repetate de acțiuni de la autorul lucrării. Pînă la data de 26 octombrie 1937, Ștefan Odobleja i-a avansat suma de 65 000 lei. Totuși, proprietarul tipografiei a comandat numai un sfert din necesarul de hîrtie abia la 21 ianuarie 1938⁵.

Situînd în primul plan al intereselor sale tipărirea unor afișe și a ziarului local „Banater Bote“ și nesocotînd în mod deliberat obligațiile asumate prin angajament scris față de dr. Ștefan Odobleja, firma „Adolf Auspitz“ nu a terminat de tipărit decît 12 coli, pînă la 1 februarie 1938, cînd expira termenul contractual. Diftongii „ae“ și „oe“ au fost substituiți în text, iar literele lipsă din tipografie au fost blocate prin semne. Din cauza lipsei de hîrtie velină și satinată, în două rînduri s-a folosit hîrtie inferioară, iar lucrul a fost întrerupt, în total, timp de 65 de zile lucrătoare⁶.

¹ *Psychologie consonantiste* par le dr. St. Odobleja, premier volume avec 260 figures dans le texte, Librairie Maloine, Paris, 1938 : deuxième volume avec 40 figures dans le texte, Librairie Maloine, Paris, 1939. În total 877 de pagini.

² *Precursori români ai ciberneticii*, Edit. Acad. R. S. România, București, 1979. p. 9—10.

³ Cea mai mare parte a acestei corespondențe se păstrează la Arhivele Statului din Drobeta-Turnu Severin, sub formă de concepte și copii în fondul personal dr. Ștefan Odobleja, în dosarele 6, 6a, 6b, 6c. La data de 24 octombrie 1938, dr. Ștefan Odobleja și-a retras acțiunea din instanță, patronul tipografiei acceptînd să termine lucrarea (Arh. St. Drobeta Turnu Severin, loc. citat, dosar 6, f. 21).

⁴ Ibidem, f. 3.

⁵ Ibidem, f. 3—4.

⁶ Ibidem, f. 4. Lucrul a fost întrerupt în anul 1938 de la 23 februarie la 11 martie, de la 26 martie la 8 aprilie, de la 8 iulie la 14 iulie și de la 15 septembrie la 15 octombrie.

Avansul primit de la autor a fost folosit pentru afaceri particulare⁷. În lipsă de bani, proprietarul tipografiei nu-și plătea lucrătorii tipografi la timp, ceea ce s-a răsfrint în rău asupra ritmului și a calității muncii lor⁸.

Pentru obținerea de acțiuni de la autor și majorarea prețului lucrării, proprietarul firmei a folosit șantajul. Astfel, începând din luna decembrie 1937 și până în luna februarie 1938 a încercat să obțină avantaje și profituri prin șicane, amenințări și stagnări ale lucrului, metode de care s-a folosit și în perioada august-octombrie 1938⁹.

Dr. Ștefan Odobleja a luptat cu multă tenacitate pentru ca angajamentul fundamental din 27 septembrie 1937 să fie respectat. A reușit, printr-un efort mare de muncă și răbdare, ca lucrarea să nu aibă greșeli de tipar și de corectură. Nu a reușit însă să aibă lucrarea gata tipărită la 1 februarie, așa cum voia.

Cu toate că a fost șicanat adesea să predea în tipografie mai mult manuscris, Ștefan Odobleja a continuat, cu exigență și acribie, nu numai să perfecteze manuscrisul în paralel cu culesul în tipografie, dar să intervină chiar în corectură. Amenințat de proprietarul tipografiei cu încetarea lucrului, cu crize și faliment tipografic, dr. Ștefan Odobleja a fost nevoit să renunțe la sublinierile cu „nom parell” în text, la utilizarea literelor mici, la retipărirea colilor 1 și 16 și să accepte coli culese cu litere uzate¹⁰.

Faptele par să confirme temerea dr. Ștefan Odobleja că proprietarul firmei tipografice lugojene sconta să se salveze din impasul financiar în care se afla pe seama complicațiilor internaționale și a iminentei izbucniri a celei de a doua conflagrații mondiale¹¹. Eliminarea din angajamentul încheiat în septembrie 1937 a multor precizări cerute de dr. Ștefan Odobleja și „pierderea” înscrisului care le conținea pe acestea, misterioasa dispariție a registrului de comenzi ale tipografiei, evitarea unui răspuns în scris la demersurile autorului, coincidența între călătoriile din primăvara și toamna anului 1938 ale familiei proprietarului la Londra și insistențele și repetatele cereri de avansuri bănești de la autor în preajma acestor plecări peste graniță, cheltuirea banilor în alte scopuri decât cele pentru editarea lucrării, încetarea plății lucrătorilor tipografi și a lucrului în perioadele februarie-martie și septembrie-octombrie 1938 perioade care au coincis cu plecările la Londra și cu cele două grave crize internaționale¹², mutarea la Lipcani în județul Hotin a dr. Ștefan Odobleja cu începere de la 15 mai 1938 par să dezvăluie într-adevăr intenția proprietarului tipografiei de a nu-și mai onora angajamentul.

Alegerea tipografiei „Adolf Auspitz” din Lugoj s-a dovedit a fi fost neinspirată pentru dr. Ștefan Odobleja. Tipografia a întârziat cu un an momentul lansării în lume a primei viziuni cibernetice generalizate. Datorită acestei întârzieri, opera științifică a lui Ștefan Odobleja a fost prinsă de tăvălugul celui de al doilea război mondial și tăinuită de fronturile văzute și nevăzute ale acestuia.

Hărțuit sau ignorat de un patron cinic și venal, Ștefan Odobleja, plecat din Lugoj la 1 000 de km distanță într-un moment cheie pentru soarta lucrării sale *Psychologie consonantiste*, nu a putut avea liniștea și dispoziția optimă de lucru pe întreaga perioadă de elaborare, finisare și apariție a operei sale științifice. În cele din urmă, a învins printr-un mare efort intelectual, moral și material supunându-se unui regim epuizant de muncă și de economii deosebite pentru a putea acoperi costul tipăririi lucrării.

În demersul său către primul procuror al județului Severin, în octombrie 1938, Ștefan Odobleja își exprima neliniștea față de posibila distrugere a lucrării sale în tipografie ori de un furt al ideilor pe care le conținea¹³. Pentru a preîntîmpina astfel de fapte, a fost nevoit să fie din nou conciliant față de pretențiile proprietarului. În acest fel s-au terminat de tipărit ultimele 10 coli ale lucrării. În total 52 de coli tipografice.

NICOLAE CHIPURICI

⁷ Cu primul acout de 35 000 lei proprietarul tipografiei și-a plătit o datorie, cu cei 30 000 lei din 26 octombrie 1937 și-a trimis fiul cu familia în Anglia, iar cu cei 10 000 lei primiți de la autor la 15 aprilie 1938 și-a achitat o datorie la administrația financiară. (Ibidem, f. 8).

⁸ Ibidem, f. 5.

⁹ Ibidem, f. 13—13.

¹⁰ Ibidem, f. 12.

¹¹ Ibidem, f. 14—15.

¹² La 13 martie 1938 Germania a anexat Austria, iar la 29—30 septembrie 1938, prin dictatul de la München, Cehoslovacia a fost dezmembrată.

¹³ Arh. St. Drobeta Turnu Severin, loc. cit., f. 18.

1

1937 septembrie 27, Lugoj. Inscris prin care proprietarul firmei „Adolf Auspitz“ din Lugoj, Iosif Schlinger, confirmă dr. Ștefan Odobleja condițiile în care a primit să-i tipărească lucrarea *Psychologie consonantiste*.

Firma A. Auspitz, prop. Iosif Schlinger, Lugoj.

D-sale d-lui dr. Ștefan Odobleja, Lugoj

Semnul nostru 424, J/S

Ziua 27 septembrie 1937

Cu onoare vă aducem la cunoștință că am primit obligațiunea de a tipări lucrarea dvs. „Psychologie“ în limba franceză, circa 450—600 pagini, în următoarele condițiuni :

Lucrarea se va tipări în 2 000 exemplare din care 500 (cinci sute) expl. pe hirtie velină, iar 1 500 (una mie cinci sute) expl. pe hirtie satinată de tipar, conform modelelor predate dvs. cu ștampila firmei, literele „sorbonne“ din colecțiunea noastră de litere și după posibilitate, din orice alte litere ce avem în tipografia noastră.

Formatul, înălțimea, lățimea, caracterul literei uzuale este conform paginei 49 din „Dreptul canonic oriental“ vol. I executat în atelierul nostru cu modificarea că paginația va fi sus la margine, iar în același se va pune și titlul capitolului respectiv (sic !).

Tipăritul se va face îngrijit, litera nu va ieși apăsată, nici ștearsă. În ce privește detaliile de formă, literă, tipărire, aranjament, autori, bibliografie etc. se vor respecta dorințele autorului.

Termenul de livrare este 1 februarie 1938. Exceptînd forța majoră, se poate tipări 2—3 coale săptămînal. Se vor face atîtea corecturi cîte sînt suficiente, deoarece de reclamațiunile ulterioare nu ne luăm răspunderea. Schimbările de text față de manuscris se vor calcula în plus. Intervalul de corectură nu poate trece de 24 ore, revizuirea (ultima corectură) se va primi din mașină, care se va corecta imediat.

Prețul este de lei 2 730 (două mii șapte sute treizeci) la coala de 16 (șaisprezece) pagini în formatul cărții „Dreptul canonic oriental“, tipărit în culoarea neagră.

Condițiuni de plată. Firma a primit lei 35 000 (treizeci și cinci mii) lei ca avans. După împlinirea coalei a zecea, începe achitarea sumei proporțional cu lucrarea. Peste suma de lei 90 000 (nouă zeci mii) lei, socotit la 1 februarie 1938, se poate acorda un credit de 20 000 (două zeci mii) pe timp de 5 (cinci) luni.

Cu deosebită stimă

Firma „Adolf Auspitz“, Lugoj. Proprietar Iosif Schlinger

(ss) Schlinger

Arh. St. Drobeta Turnu Severin, fond personal dr. Șt. Odobleja, dosar 6b, f. 1, copie.

2

(1938 ianuarie 22, Lugoj). Scrisoarea prin care dr. Ștefan Odobleja comunică lui Iosif Schlinger punctul său de vedere în legătură cu ritmul în care se tipărește lucrarea sa și cu problemele aflate în litigiu, atenționează cu o posibilă revendicare pe cale legală și cere să i se notifice în scris asupra unor neînțelegeri față de angajamentul de tipărire a lucrării.

Stimate d-le Schlinger,

Cu regret trebuie să constat că azi, după aproape 4 luni de la 27 septembrie 1937 cînd am aranjat formal comanda (și a început și lucrarea), nu sînt gata nici 10 coale — și că, deci s-a lucrat cu ritmul de 10 zile pe o coală — adică 3 coale pe lună — în loc de 3 coale pe săptămîină, cum domnia voastră ați garantat-o formal în angajamentul ce v-ați luat.

Ceea ce e mai regretabil e că acest ritm foarte păgubitor pentru mine continuă să dureze — cu toate insistențele mele conciliante și cu toate repetatele domniei voastre promisiuni.

Astfel, manuscrisul coalei 9 a fost dat tipografiei la 5 ianuarie 1938 ora 9 dimineată — iar coala 9-a a fost gata abia la 15 ianuarie. Manuscrisul coalei 10-a a fost predat tipografiei în dimineța zilei de 17 ianuarie a.c. și după 5 zile coala 10 încă nu e gata.

Mi-ați pus condiția să dau manuscris anticipat de 2 coale, ca să luați un culegător în plus, și în seara zilei de 17 ianuarie a.c. am predat tipografiei manuscris pentru coala 11 (capitolul „Afectivité“) dar dv. n-ați luat nici un culegător în plus, deși v-am satisfăcut condiția pusă.

Suzele ce dv. voiți să le invocați cu figurile sau coloanele nu sînt în nici un caz valabile spre a justifica faptul că dv. în loc de 3 coale pe săptămînă, lucrați abia 2 coale pe lună. Atît figurile cit și coloanele sînt în proporție limitată, și eu v-am arătat că figurile se culeg, uneori, de 2 ori mai repede decît textul curent.

În ceea ce privește chestiunile în litigiu, ele nu justifică intru nimic întîrzierea lucrării. Chestiunile în litigiu sînt lucruri mult mai secundare: ele sînt chestiuni solvabile — indiferent pe ce cale le vom soluționa. De altfel, aveți la dv. o sumă apreciabilă în plus peste acotul convenit să vi-l dau, — garanție suficientă deci pentru eventualele mele îndatoriri în plus.

Am ținut să vă atrag atențiunea că, dacă nici acum ritmul lucrării nu se va accelera la cel puțin 2 coale pe săptămînă (cînd sînt coloane și figuri) și cel puțin 2 coale și jumătate (cînd e conpress) — mă voi vedea silit, cu mult regret, să revendic pagubele ce dv. îmi cauzați prin această tergiversare și derogare de la angajamentul ce v-ați luat. Și, deoarece eu nu posed de la dv. garanții materiale (așa cum dv. posedați de la mine) vă anunț cu multă părere de rău că va trebui să revendic aceasta pe cale legală.

Totdeauna, vă rog să-mi notificați în scris revendicările dv. precise asupra părților în care dv. considerați că eu am depășit angajamentul din 27 septembrie 1937.

1. Ce înțelegeți prin format ?
2. Dacă dv. pretindeți că am „tocmit“ pe conpress, de ce n-ați scris acest cuvînt în contract ?
3. Dacă dv. promiteți verbal cu atîta hotărîre că refaceți coala 16, pentru ce n-o puteți scrie și pe hîrtie ?
4. De ce credeți dv. că s-a scris în contract „se vor respecta toate dorințele autorului“ ?
5. Cum înțelegeți dv. partea din angajament care zice că am dreptul să utilizez „orice literă care există în tipografia noastră“ (adică a dv.) ?
6. De ce nu s-a comandat la timp litere franceze și săgeți — cînd eu v-am avertizat de la tocmeală, și cînd știați bine că tipăriți un text francez ? De ce nici azi, după 5 luni, nu avem „è“ și se blochează mereu, îngreindu-ne munca și mie și culegătorilor. Și pierd o sumă de timp cu corecturile lui.
7. De ce mi s-au dat asigurări verbale și scrise (contractuale) că litera nu va ieși apăsată, nici ștearsă cînd, de fapt, literele dv. fiind uzate ies unele prea tari și rup hîrtia, altele prea slabe, de nici nu se văd ?
8. De ce mi s-au dat asigurări că lucrarea va fi îngrijit tipărită ?
9. Pe ce bază de competență filozofică vă erijați dv. în critic psihologic ca să afirmați că angajamentul meu e fără rost ?
10. Unde este oferta mea către dv. ? Unde este copia de contract scrisă de mine, de acord cu fiul dv. redactată în termeni „comerciali“ de către d-sa ?

Ibidem, f. 3—4, concept.

3

(1938 iulie 7, Lugoș). Scrisoare prin care dr. Ștefan Odobleja răspunde noilor pretenții bănești formulate de Iosif Schlinger pentru a relua tipărirea lucrării *Psychologie consonantiste* și cere explicații pentru încetarea lucrului pe timpul cit a fost mutat el, dr. Ștefan Odobleja, la Lipcani.

La 7 iulie 1939, după aproape un an de zile de la începerea lucrării, este pentru prima oară că aflui că „fălțuitul“ (îmbetirea, stringerea) coalelor se plătește separat.

Totuși, în repetate rînduri eu v-am spus verbal și, mai ales, v-am spus scris că nu accept încărcări de socoteală arbitrară și retrospective. Nu accept decît exclusiv socotelile tocmită, nu accept să plătesc nimic decît în urma unei prealabile înțelegeri.

Cu atît mai mult că era vorba de o pretenție foarte ridicată, totalul revenind la 10—12 000 după socotelile dv. Cum ați putut dv. admite că eu voi plăti 12 000 lei la o simplă dorință exprimată, la un simplu capriciu, gust, chef sau poruncă a dv. ?

Eu n-am comandat deocamdată nimic în afară de tipăritură, în care, bineînțeles, intră și îmбетirea coalelor.

Comanda mea e clară : tipărit fără legat. Ori, îmбетirea coalelor nu face parte din legat, ci din tipăritură. Căci cum îmi puteți dv. dovedi că tipăritura a fost corect executată și că fiecare coală a fost bine așezată în mașină, dacă nu faceți îmбетirea ? Cum am să iau în primire o hîrtie neîmbetită ?

Presupunînd că nu ne înțelegem asupra legatului, eu trebuie să iau în primire o lucrare nelegată, ceea ce înseamnă că nu voi primi foi volante.

De altfel, noi am avut litigii pe alte chestiuni, înainte și după Crăciun. Nicăieri nu pomeniți acolo de „plata aparte“ a îmбетitului. La 7 iulie e pentru prima oară cînd eu aflu despre această nouă inventată revendicare a dv.

Această revendicare dă pe față, de fapt, întreaga dv. atitudine din ultimul timp. Ea lămurește misterul de ce nu mi-ați scris timp de o lună și jumătate la Lipcani.

Ea arată motivul și intenția dv. pentru care n-ați binevoit a comanda hîrtia, nici după ce v-am anunțat de-atîtea ori în scrisorile mele. Îmi permit chiar să bănuiesc că „lipsa de hîrtie“ ar fi o simplă mistificare.

Vă rog, totodată, a-mi răspunde în scris precis :

De ce atîta timp nu mi-ați răspuns la scrisorile mele la Lipcani ?

De ce nu ați răspuns nici lt. în rezervă Lupu ?

De ce m-ați oprit să vin la 15 iunie ?

De ce ați spus și spuneți că nu aveți lucrători în rezervă (cînd de fapt erau) ?

De ce n-ați comandat hîrtia la timp ?

Pe ce bază cereți dv. acțiuni mereu anticipate cu cîte 10—20 000 lei cînd angajamentul e să mergem cu plata la nivel și chiar să-mi acordați un credit de 20 000 la 109 000 lei ?

De ce reîmprospățați litigiul cu „figurile“ (cînd știți bine că l-am rezolvat odată) ?

De ce faceți diplomație cu mine, cînd nu e necesar să faceți decît afacere corectă și rece ?

De ce mi-ați garantat atît de sigur 45 coale verbal ? De ce retractați acum totul și nu vreți să scrieți nici 43 coale ?

De ce mi-ați dat asigurări cu hîrtia, cînd știți că nu este hîrtie ?

De ce n-ați avertizat depozitul din timp, cînd eu v-am scris de-atîtea ori clar ?

Cum se face că Bauman a trimis balotul la 11, cînd eu mă aflam aici de la 1 iulie ? De ce l-a trimis cu 10 zile întîrziere ? De ce n-a răspuns atunci ca să fie timp de fabricat hîrtia ?

Dv. faceți mai mult : mă amenințați cu reținerea din avansul ce eu v-am dat pentru tipăritură. E într-adevăr greșala mea că eu, derogîndu-mă de la condițiile clare ale contractului nostru, v-am acordat mereu un credit peste prevederile înțelegerii noastre și peste obligațiile mele reale. Dar este un abuz de încredere, din partea dv. cînd îmi spuneți că-mi opriți din acești bani care v-au fost acordați cu un scop precis : tipărirea lucrării.

Eu nu v-am acordat avans pentru ca să cumpărați cu el un vagon de scobitori, pe care pe urmă să mi le puneți la socoteală. Eu n-am comandat scobitori și vă avertizez că nu le voi plăti.

Noi v-am vorbit precis acum un an despre legat, dar mi-ați spus-o aproximativ, că legatul în ață, broșat costă circa 3 lei de bucată (la 36—40 coale), adică total 6 000 lei la 2 000 exemplare.

Probabil că, de fapt, îmбетirea nu costă la legat (în contractul nostru), ci la tipăritură.

M-ați întrebat odată (înainte de Paști) dacă se pot îmбетi coalele tipărite. Eu doream, într-adevăr, să le controlez și vă repet că nu renunț la control ; voi lua în primire bucată cu bucată, înainte de a se lega. Eu am spus că ar fi fost bine să le văd așa întii, dar că se pot totuși aduna, fiindcă le voi controla și pe urmă. Am spus-o așa fiindcă dv. mă puneți în fața imposibilității de a le mă lăsa libere, din lipsă de spațiu în tipografie.

Admițînd adunarea coalelor, eu am făcut-o ca un gest galant în favoarea dv. spre a vă ușura situația, spre a vă reda spațiul trebuitor.

N-ați pomenit niciodată nimic despre faptul că acest lucru se plătește separat. Chiar asta e o dovadă că dv. știți că aceasta intră în prețul de 2 730 lei.

Ibidem, f. 12—15, concept.

4

(1938 august 12, Lipcani). Scrisoare prin care dr. Ștefan Odo-bleja răspunde noilor pretenții de bani formulate de Iosif Schlinger și-l încunoștințează că lt. Ciotonea din Lugoj va dirija, în numele său, tipărirea lucrării *Psychologie consonantiste*.

Stimate d-le Schlinger,

Azi e joi și încă nu văd corectura I de la coala 42.

Ieri am primit însă cererea de bani.

V-am spus, repet și mă țin de cuvînt : vă plătesc 5 000 lei imediat ce primesc corectura I din coala 44. Depinde de dv. s-o trimiteți mai repede.

Nu uitați că ați scris pe hîrtie că la 29 iulie e gata coala 42 și nici azi nu e gata, deși eu am plătit ce-am angajat în hîrtia de la 20 iulie.

Îmi spuneți că nu-mi acceptați peste 52 de coale la același preț ; îmi pare bine de denunțarea angajamentului, fiindcă e posibil ca să termin la coala 49 sau 50. În acest scop, rog să-mi trimiteți scrisoarea prin care eu mă angajasem la 52 coale.

Mă amenințați cu criza, concedierea personalului, cu încetarea lucrului, cu lipsa hîrtiei, cu scumpirea prețului etc. Cum mai puteți să-mi cereți să am încredere ? Cum mai puteți cere bani avans ? Avansul presupune credit — o știți prea bine. Iar dv. semănați numai neîncredere. De unde vreți să culegeți credit ?

Scrisorile dv. sînt din ce în ce mai calomnioase la adresa mea. Acest lucru nu mai poate dura : eu v-am avertizat mereu. Înțeleg să suportați ofense cînd ești vinovat — dar nu pe gratis.

De aceea, spre a reveni la situații normale și reale, corecte și obiective, eu am dat sarcina prietenului și colegului meu de liceu d-l lt. Ciotonea să dirijeze el de-aproape chestiunea mea. Vă rog să-i dați tot concursul ca și cînd aș fi eu în persoană.

Eu am cerut o mulțime de lucruri : nici nu mi-ați răspuns. De acum încolo vi le voi cere prin prietenul meu care va fi foarte gentil să-mi comunice el. El nu va uita ce-o să-l rog. Dv. nu-mi trimiteți manuscrisul la *Estetică* ; pentru ce ?

Necazurile mă sustrag de la lucru.

Coala 42 era gata terminată, corectată, făcută : nu-i trebuiau decît capetele și potrivirea la mașină. De ce azi joi încă n-o am aici ? Așteptați să-mi dați 2 coale ? Așa nu se cîștigă timp ; așa se pierde timp.

Ibidem, f. 16 concept.

5

(1938 august 20—24, Lipcani). Scrisoare prin care dr. Ștefan Odo-bleja respinge pretențiile lui Iosif Schlinger de a-i achita toți banii tipării lucrării și a-i da, la acea dată, tot manuscrisul lucrării.

Stimate d-le Schlinger,

După iluzia unei concilieri, iată-ne iarăși pe poziții.

Condițiile dv. sînt imposibile : nu vă pot da toți banii înainte, nici tot manuscrisul acum.

Condițiile acestea sînt abuzive, pentru bani, la 27 septembrie 1937 s-a stipulat precis plata paralel cu lucrarea, iar ultimii 20 000 lei credit.

La (11 martie 1938) v-ați angajat solemn ca să nu mai dau nici un acout pînă la predarea lucrării.

Pentru manuscris : niciodată nu m-am angajat să vă dau manuscrisul tot dinainte, de la început ați știut că nu dau decît coala ce se culege imediat, fiindcă eu prefer să țin la mine manuscrisul și să-l ameliores, decît să stea să mucegăiască la dv.

În chestiunea banilor, dacă vă îndoiiți de solvabilitatea mea, eu pot depune banii undeva cu stipulațiunea că se vor ridica după predarea lucrării și după rezolvarea pașnică sau juridică a litigiilor.

Ibidem, f. 17 concept.

Documente inedite despre marșul revoluționarilor pașoptiști din Țara Românească

În anul 1901 era înregistrat la Ministerul Instrucțiunii Publice și al Cultelor un document care confirmă că și în Țara Românească a fost compus un cîntec asemănător celor două marșuri ale revoluționarilor pașoptiști din Moldova și Transilvania, cu texte scrise de George Sion și Andrei Mureșanu, dintre care „Deșteaptă-te Române“ a devenit un adevărat imn revoluționar al tuturor românilor de pe cele două versante ale Carpaților.

Atît versurile cît și muzica marșului din Țara Românească au fost culese în a doua jumătate a secolului trecut din Muntenia și Oltenia, de folcloristul Gheorghe S. Vasiliu care le-a armonizat așa cum au fost interpretate în anul 1848.

Dorind să-l popularizeze, întocmește la data de 5 ianuarie 1901 o cerere către Administrația Casei Școalelor :

Domnule Ministru,

Subsemnatul voind a tipări cîntul revoluției anului 1848 ce de 1/2 de secol a rămas necunoscut pînă astăzi aci în țară, oferindu-l cu respect Onor Ministerului Cultelor și Instrucțiunii Publice, vin a vă ruga să binevoiți a-mi aproba un fond spre tipărirea lui pentru a nu rămîne astă cîntare atît de prețioasă în întunecime și care subsemnatul de 3 ani umblu spre a scri în sensul adevărat cum s-a cîntat în acel an.

Cu tot respectul,

Gh. S. Vasiliu ¹

Domniei Sale D-lui Ministru al Cultelor și Instrucțiunii Publice.

În aceeași zi, primește următorul răspuns :

Administrația Casei Școalelor 5.I.1901

D-lui Gheorghe S. Vasiliu

Am onoarea a vă face cunoscut că pentru culegerea și armonizarea cîntului revoluționar de la 1848 vi s-a acordat un premiu de 400 lei, însă cu condiția ca după tipărirea lui să depuneți la Administrația Casei Școalelor un număr de exemplare corespunzător premiului acordat.

¹ Arh. St. București, Casa Școalelor, dosar 11/1901.